

Numer 18
(481) 23 maja 2010

Koszt druku 3 zł
Wydanie specjalne

CHRYSTUS KRÓLEM

Pismo Parafii p.w. Chrystusa Króla w Jarosławiu

ISSN 1508-8642

www.chrystuskrol.com
email: poczta@chrystuskrol.com

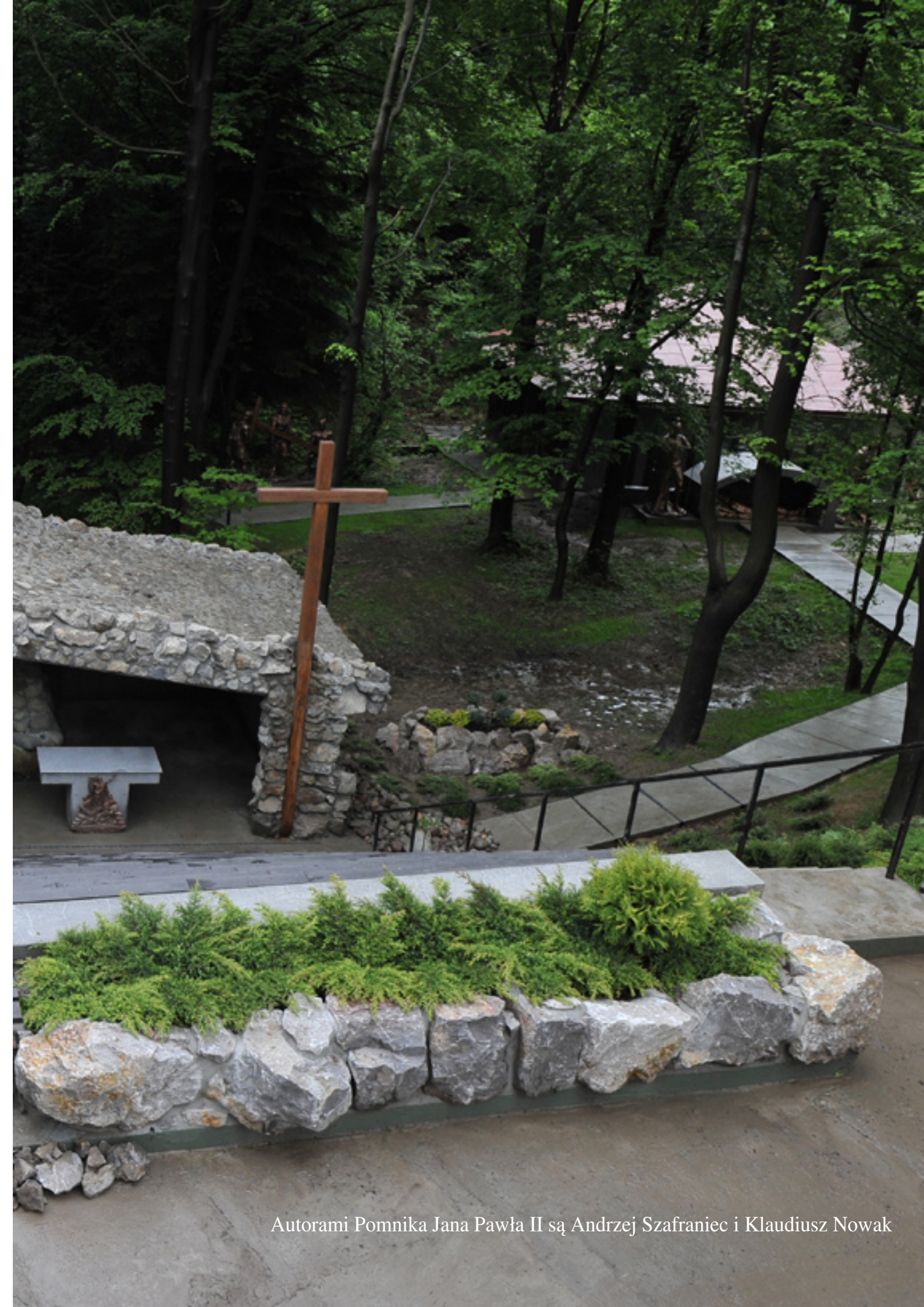
HELUSZ

JP II

Miejsce przyjazne dla każdego
na czas refleksji, modlitwy i rekreacji. Zasiądź obok.

Autorami Pomnika Jana Pawła II są Andrzej Szafraniec i Klaudiusz Nowak

Ołtarz w Grocie Matki Bożej
jest jednocześnie
XV stacją Drogi Krzyżowej
- Zmartwychwstanie Pana Jezusa.

IV i V stacja
Drogi Krzyżowej

Golgota - XII stacja Drogi Krzyżowej

VI i VII stacja
Drogi Krzyżowej

Jacek Hołub

Mini przewodnik turystyczny po Heluszu i okolicach

Wstęp.

Są takie miejsca magiczne, które potencjalny turysta musi odwiedzić. Nie ulega wątpliwości, że takim miejscem położonym w powiecie jarosławskim jest przysiółek Helusz. Ten skrawek naszej Małej Ojczyzny w przeciwieństwie do pędzącego gdzieś świata leżący w przysłowiowym trójkącie bermudzkim na styku krain geograficznych i administracyjnych, posiada bardzo bogate walory krajobrazowe, przyrodnicze i historyczne. Czysty ekologicznie zalesiony teren, niepowtarzalne krajobrazy Pogórza Dynowskiego potocznie nazywane Małymi Bieszczadami, są idealnym miejscem na rekreacyjne wypady mieszkańców. Cisza i błogi spokój tego miejsca jest wymarzoną na kontemplację i spotkanie duchowe z Tym co ten piękny świat stworzył. Sieć szlaków turystycznych pieszych i rowerowych o zachowanej unikatowo florze i faunie, wiodą przez malownicze tereny powiatu jarosławskiego i przemyskiego zachęcają do skorzystania z tej formy turystyki. Każda z miejscowości opisanych w przewodniku posiada ciekawe zabytki kultury materialnej często unikatowe min. zabytki prehistoryczne, średniowieczne i ostatnich wieków, którymi warto nacieszyć ludzkie oko. By wzmocnić się duchowo, warto odwiedzić żywe ośrodki kultury religijnej obrządku rzymskokatolickiego którymi są dwa sanktuaria Maryjne jak i dawne cerkwie greckokatolickie, gdzieod lat ucichł cerkiewny śpiew.

Wydanie mini przewodnika turystycznego Helusz i okolice ...posłuży każdemu kto zawita w to magiczne miejsce do zaspokojenia wszelkich potrzeb duchowych jak i pełnej informacji turystycznej potrzebnej do bezpiecznego obcowania z ludźmi i naturą. Wszystkich wrażliwych na piękno i ciszę zapraszam do Helusza, gdzie widokami można się karmić do woli, gdzie ludzie życzliwi przegarną pod swój dach według staropolskiego powiedzenia ...gość w dom, Bóg w dom... Niech tym domem będzie min. Ośrodek Rekreacyjno-Rekolekcyjny Stowarzyszenia Rodzina Kolpinga przy parafii p.w. Chrystusa Króla z Jarosławia, którą kieruje od lat ks. Prałat Andrzej Surowiec. Wielkie dzięki ks. Prałacie za

wszelkie dobro którym obdarujesz bliźnich, jak i za Twoje serce, które pozostawiasz w materialnych dowodach. Wszystkim tym którzy przyczynili się do powstania mini przewodnika, składam gorące podziękowania.

HELUSZ: miejscowość położona jest w województwie podkarpackim, powiecie jarosławskim, oddalona ok. 30 km od Jarosławia, 20 km od Przemyśla i 17 km od Dynowa. Kilkanaście gospodarstw tego przysiółka ulokowanych jest przy drodze powiatowej w okolicy wzniesienia 391 m. n.p.m. zaliczanego do Pogórza Dynowskiego a spływające zeń cieki wodne są zlewiskami rzeki San od południa i rzeki Wisłok z północy. Niecodziennym jest to, że mała społeczność przysiółka Helusz rozdzielona jest na dwie nierówne części: wschodnią-należącą do wsi Wola Węgierska (gmina Roźwienica) i zachodnią, wchodzącą w skład wsi Kramarzówka (gmina Pruchnik). Historia tego wyjątkowego miejsca wpleciona została podobnie jak jego niecodzienne położenie z okolicznymi miejscowościami położonymi w bliskiej odległości: Babic, Jodłówki, Kramarzówki, Krzywczy, Pruchnika, Skopowa, Średniej, Tuligłów, Węgierki, Woli Węgierskiej. Helusz to teren o wyjątkowych właściwościach uzdrowiskowych i klimatycznych. W lecie panują tu doskonałe warunki do uprawiania turystyki pieszej, (leży na znakowanym szlaku turystycznym zielonym wiodącym z Dynowa do Przemyśla), znakowanej trasie rowerowej koloru czerwonego (szlak Euroregionu Karpaty), natomiast w zimie, dzięki wspaniałemu mikroklimatowi, zapewnia świetne warunki dla uprawiania narciarstwa biegowego czy zaprzęgowych kuligów. Miejscowość charakteryzuje się piękną rzeźbą krajobrazu Pogórza Dynowskiego z najwyższym wzniesieniem Bukowy Garb 526 m n.p.m. i miłą oku szachownicą pól i lasów. Helusz na przestrzeni wieków zamieszkiwali Polacy dochodzący na praktyki religijne do parafialnego kościoła w Pruchniku (w okresie powojennym do kościoła w Kramarzówce) i Rusini obrządku greckokatolickiego uczęszczający do cerkwi parafialnej w Skopowie lub cerkwi w Kramarzówce, oraz społeczność żydowska, która po-

siadała własne domy modlitwy i prowadziła przydrożną karcznię. Materialnymi zabytkami Helusza są jedynie zachowane małe miejsca kultu (kapliczki i krzyże przydrożne), które przetrwały nawałnice dziejowe, oraz drewniany budynek Ośrodka rekreacyjno-sportowo-szkoleniowego Stowarzyszenia Rodziny Kolpinga, który przyciąga miłośników tej miejscowości jak przysłowiowy magnes.

Co warto zobaczyć?

-Ośrodek rekreacyjno-rekolekcyjny Stowarzyszenia Rodziny Kolpinga

Budynek obecnego ośrodka został wybudowany w latach 1933-1936 przez Starostwo Powiatowe w Jarosławiu jako letni ośrodek wypoczynkowy dla ubogich dzieci. Pierwszy turnus kolonijny uruchomiono zaraz po ukończeniu budowli w 1936 r. W okresie okupacji hitlerowskiej obiekt wykorzystywany był przez okupanta niemieckiego jako ośrodek rehabilitacyjny przed udaniem się na front. W 1944 r. rezydentem ośrodka został kolejny okupant Armia Czerwona, a jej żołnierze rezydując kilka miesięcy dość znacznie zniszczyli obiekt. Po zakończeniu II wojny światowej, dzierżawcą obiektu został PSS Jarosław i Zakłady Dziewiarskie z Łodzi. Obiekt mocno zniszczony ręką ludzką jak i zębem czasu, należący administracyjnie do gminy Roźwienica, od 1997 roku dzierżawiło, a w 2005 roku zakupiło Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga w Jarosławiu. Przez 13 lat trwała gruntowna przebudowa i remont obiektu do 2010 roku. Parafia pw. Chrystusa Króla z Jarosławia organizuje w ośrodku m.in. coroczne majowe pikniki charytatywne „Z bliźnim na majówkę”, w których uczestniczy kilka tysięcy osób oraz zaproszeni goście (w ostatnich latach z Japonii, USA, Niemiec, Słowacji). Ośrodek mieści się na powierzchni 2,14 ha.

Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga w Jarosławiu jest pozarządową organizacją społeczną o statusie organizacji pożytku publicznego. Siedzibą Stowarzyszenia jest parafia p.w. Chrystusa Króla w Jarosławiu. Stowarzyszenie posiada osobowość prawną i jest zarejestrowane w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie XII Wydział Gospodarczy

Krajowego Rejestru Sądowego. Członkami Zarządu są: ks. Prałat Andrzej Surowiec – prezes Stowarzyszenia, Zbigniew Groszek – przewodniczący Zarządu, Stanisława Mierzwa – wiceprzewodnicząca Zarządu, Barbara Bąk – sekretarz, Maria Kowal – skarbnik, Jan Nalepa – członek Zarządu, Tadeusz Słowik – członek Zarządu. Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga realizuje swoje cele poprzez wykonywanie zadań w zakresie: pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, działalności charytatywnej, tworzenia i prowadzenia świetlic środowiskowych, podtrzymywania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości, ochrony i promocji zdrowia, działań na rzecz osób niepełnosprawnych, promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej, nauki, edukacji, oświaty i wychowania, organizowania sekcji i kół zainteresowań dla dorosłych, oraz dzieci i młodzieży, wypoczynku dzieci i młodzieży oraz krajoznawstwa, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji, upowszechniania kultury fizycznej i sportu, ekologii i ochrony dziedzictwa przyrodniczego, działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami, organizowania i popierania wymiany międzynarodowej dzieci i młodzieży oraz dorosłych, promocji i organizacji wolontariatu. Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga realizuje zadania charytatywno-społeczne na rzecz dzieci i młodzieży, osób samotnych, starszych, niepełnosprawnych oraz zadania w zakresie kulturalnym, szkoleniowym, rekreacyjno-sportowym i zadania inwestycyjne. Działania charytatywno-społeczne obejmują w szczególności pracę na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych gdzie występuje alkoholizm, ubóstwo, niewydolność wychowawcza. Głównym celem Stowarzyszenia jest prowadzenie świetlicy „U Kolpinga” z piętnastoma sekcjami zainteresowań.

Na terenie ośrodka w Heluszu do celów religijnych udostępniono: - **groty** z figurą Matki Bożej Fatimskiej-kapliczkę w formie słupa (stożka) o wysokości 13 m wykonaną z kamienia polnego, poświęconą

dokończenie na str. 12

Mini przewodnik turystyczny po Heluszu i okolicach dokończenie ze str. 11

przez ks. abpa Józefa Michalika w 2009 r., - **ołtarz polowy z amfiteatrem** (250 miejsc do siedzenia) - **Drogę Krzyżową** w wawozie leśnym z figurami wykonanymi z żywicy epoksydowej i jego malowniczym otoczeniem. Ich poświęcenia dokonał ks. abp Józef Michalik podczas Pikniku charytatywnego *Z bliźnim na majówkę* w 2010 r.

Budynek główny jest wolnostojący, o konstrukcji w części murowanej, a w części drewnianej z ryzalitem murowanym, o elewacji frontowej drewnianej z galeriami. Ośrodek organizuje różnego rodzaju rekolekcje, dni skupienia, zgrupowania sportowe, szkolenia, sympozja, obozy letnie i zimowe dla dzieci i młodzieży oraz konferencje. Budynek posiada 75 miejsc noclegowych, kuchnię z zapleczem kuchennym nowocześnie wyposażoną, stołówkę, pełne wyposażenie sanitarne / wc, umywalki, prysznice/, recepcję i piękną nowoczesną **kaplicę**. Dodatkowo dla rekreacji udostępnione są: boisko sportowe, kominek na ognisko, dwie sceny i ławki, zadaszone pomieszczenie tzw. „wiata” na zabawy taneczne, trzy domki z miejscami noclegowymi do 20 osób, „Grzybek” ze stolikami pod dachem i na zewnątrz.

Na terenie Helusza dostępne są:

kapliczka naziemna Matki Bożej z I połowy XX wieku, oddalona ok. 300 m od ośrodka w kierunku południowym przy drodze gminnej i szlaku turystycznym zielonym, 100 m od sklepu spożywczego, (data prezentowana na frontonie kapliczki jest mylna). Kapliczka jest murowana, o wtórnym kształcie, ufundowana została w nieznanym intencji przez mieszkańca Helusza - Piotra Ciołka zm. w 1951 r. Przez szereg lat przy kaplicy mieszkańcy i goście ośrodka śpiewali *majówki*. W 1998 r. remont kapliczki przeprowadziła bliska rodzina fundatora. Podczas remontu zatracono pierwotny wygląd. Potrzebne fundusze oprócz rodziny przekazała Józefa Niemska z Tuligłowa (d. mieszkanka ośrodka w Heluszu). We wnętrzu na stoliku ustawiona jest gipsowa figurka Matki Bożej oraz zawieszono stosowne

obrazki religijne. Obecnie kapliczką opiekuje się wnuczka fundatora, Anna Wrąbel z rodziną. Relację przekazał Jan Jasiełek z Helusza.

kapliczka nadrzewna: Święta dziupla, usytuowana jest po lewej stronie drogi powiatowej do Kramarzówki 200 m. od ostatnich zabudowań, kierunek północny, skraj lasu leśnictwa *Borowiec* oddział 148 c. Kapliczka w typie skrzynkowym, ulokowana jest w konarach rosnącej sosny tworzącej dziuplę. Wnętrze drewnianej skrzyni mieści rzeźba *Chrystusa Ukrzyżowanego* wraz z adorującymi Go postaciami aniołów, nieznanego autora ani fundatora. Wiadomym jest, że kapliczka *leśny ślad wiary* istniała przed 1900 r., na tym terenie porastał las. W okresie międzywojennym spółka żydowska wycięła las, pozostawiając samotne drzewo sosny z kapliczką w jej żywotnych trzech odnogach wyrastających z jednego pnia. Jedną z nich, jako smolny materiał żołnierze *Armii Czerwonej* odciepli na opał i z pewnością podobny los spotkał by następnie, gdyby nie stanowiąca interwencja mieszkańców Helusza. Ich prośba została wysłuchana i przy dobrym humorze dowódcy sowieckich żołnierzy sosna z ceną kapliczką uratowano. Po zakończeniu działań wojennych grunty orne przejęły Lasy Państwowe, które zalesiły teren wokół samotnie rosnącej sosny a las uzyskał nazwę *Karczunek*. Prace stolarskie przy kapliczce skrzynkowej wykonuje Edward Mróz, a od szeregu lat świeże kwiaty przynosi do kapliczki mieszkanka Helusza Anna Pęczak, podobnie jak Jej zmarła matka, Stanisława Maksyśko. Relację przekazała Anna Pęczak ur. w 1934 r.

krzyż przydrożny: z drzewa dębowego (po prawej stronie drogi powiatowej do Skopowa, posesja prywatna rodziny Wrąbel). Fundatorem krzyża w I połowie XX w. był mieszkaniec Helusza, Piotr Ciołek zm. w 1951 r. Intencja jego postawienia na terenie prywatnym nie została odgadnięta. Mocno zniszczony krzyż zastąpiono nowym, który ufundowała rodzina Wrąblów. W miejscu skrzyżowania belek usadowiona jest skrzynkowa kapliczka z figurką Matki Bożej. Terenem przy krzyżu opiekuje się wnuczka fundatora Anna Wrąbel, która przekazała relację.

krzyż przydrożny: Oazowy,

wykonany z metalu, (po prawej stronie drogi powiatowej do Skopowa, przy końcu przysiółka). Początkowo z drzewa brzozy, ustawiony przez pierwszą grupę oazową *Ruch Światło Życie* z ośrodka w Heluszu prowadzoną przez ks. Jana Bździkotą w 1998 r. Z czasem drewniany krzyż z inicjatywy mieszkańców zastąpiono metalowym, przed którym w maju śpiewane są *majówki*.

Okolica Helusza:

Teren objęty zasięgiem przewodnika to obszar części sąsiadujących ze sobą gmin: Pruchnik, Rożwienica i Krzywca, które mogą przybylszowi dostarczyć wielu atrakcji turystycznych. Turysta pieszy może w ciągu krótkiego czasu oglądać cztery prehistoryczne kurhany (między Heluszem a Średnią), wzmocnić się duchowo odwiedzając Sanktuarium Maryjne w Jodłowie, Tuligłowie czy d. cerkwie obrządku greckokatolickiego (Babica, Hawłowie, Kramarzówka, Krzywca, Skopów, Wola Węgierska). Jedyną placówkę kulturalną rangi muzealnej posiada Muzeum Parafialne w Pruchniku udostępniające zbiory m.in. dotyczące Syna ziemi pruchnickiej bł. ks. Bronisława Markiewicza oraz *Galerię pod gontem*. Miłośnicy turystyki konnej mile mogą spędzić czas na przejażdżkach konnych i zaprzęgowych w ośrodkach i stadninach (Hawłowie, Jodłówka Góra, Kramarzówka). Dla wędkarzy czekają czyste rzeki pełne ryb m.in. czysta ekologicznie wstęga Podkarpacia, rzeka San, jak i kilka mniejszych zbiorników wodnych. Zapaleni myśliwi w okolicznych lasach dwóch Nadleśnictw Krasiczyna i Kańczugi z bronią myśliwską lub z obiektywem aparatu fotograficznego mogą dokonywać bezkrwawych łowów. Smakosze win ubogacą swe podniebienie *nektarem bogów* dwóch winnic w Woli Węgierskiej, jak i słodkich miodów pasiek ekologicznych Chorzowa, Woli Węgierskiej. Nocleg można uzyskać - oprócz ośrodka w Heluszu - także obiektach agroturystycznych: *Agroturystyka u Julii* - Helusz 311A, Artur i Marcin Jasiełek, 293A - Helusz *Zofiówka* - Jodłówka 372, *Malwa* - Jodłówka 154, Alicja Kamińska - Jodłówka 280a, Wiesław Podolak - Pruchnik, Zbigniew Barszczak - Świeboda 10, Bogdan Stanik *Dabówka* - Pruchnik, Józef Babiś *Swoboda*, Hawłowie 121. Krajobraz

Pogórza Dynowskiego ubogającą kapliczkę i krzyże przydrożne z XIX i XX w., zabytkowe domy i zagrody o charakterystycznej architekturze i zabudowie, w szczególności budownictwo małomiasteczkowe w Pruchniku, leżącym na Szlaku architektury drewnianej. W zwiedzaniu okolicy dla pieszego turysty pomocne będą wytyczone i oznakowane szlaki turystyczne (Oddział PTTK Przemysł):

-zielony: (kierunek -wschód) **-Helusz- kurhany- Średnia** (wieś) -1.15 (powrót 1.10)- *Bukowy Garb* 526 m n.p.m. -0.25 (powrót 0.20) przez *Karczmarówkę* 408 m. m n.p.m. -Łętownię do Przemysła 4.30,

kurhany - położone w kompleksie leśnym *Średnia Nadleśnictw*: Kańczuga (gmina Krzywca) i Krasiczyn (gmina Rożwienica), w niedalekiej odległości od szlaku turystycznego koloru zielonego między Heluszem a Średnią wsią. Stanowią pozostałość zrekonstruowanych 4 stanowisk starożytnych mogił kultury ceramiki sznurowej (epoka neolitu), oraz kultury mierzaniwskiej (wczesna epoka brązu). Kurhany datowane są na 2450 lat przed Chrystusem i wiążą się z ludnością pasterską zamieszkującą dorzecze Wisły, górnego Dniestru i Bugu. Dojście szlakiem zielonym z Helusza (1.00) lub ze Średniej wsi (0.15) (kierunek -zachód) **-Helusz -Podlas- Połanki Skopowskie -Patryja** 438 m n.p.m. -1.10 (powrót 1.00) - Hucisko Nienadowskie -Bachórz do Dynowa 5.00,

-żółty: Pruchnik -Przyłaski -0.25 (powrót 0.20) -Osiny -Kąty, zejście ze szlakiem zielonym -0.50 (powrót) 0.30) wraz ze szlakiem zielonym 0.15 do Nienadowej -0.25 do Dubiecka 0.55 (powrót 0.40) Wycieczki rowerowe znakowane kolorem czerwonym (szlak Euroregionu Karpackiego): -kierunek wschód - **Helusz** -Wola Węgierska (3 km) -Węgierska (4 km) -Chorzów(2 km) - przez Rokietnicę - Chłopice - Kidałowice do Jarosławia (19 km) -kierunek północ - **Helusz** -Kramarzówka 3 km -Osiny -Jodłówka Góra 13.7 km -Jodłówka 3 km -Pruchnik Hawłowie 5.8 km -Cząstkowice - Zarzecze - Cieszacin Wielki -Jarosław (29 km) Proponowane przez autora trasy

dokończenie na str. 13

Mini przewodnik turystyczny po Heluszu i okolicach dokończenie ze str. 12

nieoznakowane :

1. Z **Helusza** za znakami czerwonymi przez Kramarzówkę – Pruchnik szkołę, następnie bez znaków przez -Poprzeczkę-Jodłówkę - Jodłówkę Parcelacja-Pruchnik miasto- Korzenie *Góra Iwa* 406 m. n.p.m. -*Snopkowa Góra*- (ponownie trasą znakowaną kolorem czerwonym przez Kramarzówkę do Helusza,

2. Z **Helusza** za znakami koloru czerwonego kierunek wschód (po prawej osuwisko ziemne i źródło siarczanowe) -Leśnictwo *Borowiec*- Wola Węgierska- (drogą gminną do parkingu u podnóża grodziska *Borusz*- powrót do Węgierki (po prawej odkrywka skalna), dalej dwie *winnice* – Resztówka (zachowana *baszta cylindryczna, spichlerz, założenie dworskie*) -Pruchnik miasto- drogą leśną przez kompleks leśny *Borowiec*, kapliczka *Matki Bożej Leśnej Ave Maria* - *Góra Śliwna* 364 m n. p. m. – Helusz

kapliczka Matki Bożej Leśnej- znajduje się w kompleksie leśnym *Borowiec* oddział 142 a, Nadleśnictwo Kańczuga (gmina Pruchnik) przy drodze z przysiółka Korzenie a Wolą Węgierską. Wybudowana została w 1905 r., jako przydomowa świątynia dla mieszkańców osady i leśnicówki *Borowiec*. Przez swe położenie była dwukrotnie spalona. Podniesienie ze zgłiszcz postawili sobie za cel nadleśniczy Julian Wojcik i leśniczy Paweł Orzechowski. Kaplica posiada konstrukcję drewnianą, we wnętrzu ołtarz z wizerunkiem *Matki Bożej idącej przez las*, (obecnie kopia obrazu *Ave Maria* Piotra Stachewicza). Kapliczka - mimo że nie istnieje osada ludzka - to po stosownym odnowieniu przypomina o historii tego miejsca sprzed lat, a jednocześnie stanowi wciąż żywe miejsce kultu. Obok kaplicy znajduje się łom piaskowca z tablicą poświęconą zmarłemu nadleśniczemu Jerzemu Hubickiemu. Poświęcenia kaplicy i odsłonięcia łomu dokonali 4 XII 2009 r. ks. Józef Ciekliński proboszcz parafii Węgierka oraz ks. Tadeusz Gramatyka duszpasterz leśników.

3. Z **Helusza** (kierunek południowy) – Skopów – Babice - *Babicka Góra* 326 m n.p.m. -Polanki- Polanki Skopowskie –Kramarzówka Górna- Krama-

rzówka –Helusz.

4. Z **Helusza**- kierunek wschodni Wola Węgierska droga leśną na południowy wschód -kurhany -Średnia (punkt widokowy) - Średnia wieś- Wola Krzywiecka –Krzywca – Ruszelczyce - Skopów- Helusz.

Propozycja wycieczek samochodowych:

Helusz – Kramarzówka -Pruchnik – Hawłowice – Rożwienica - Zarzecze –Cieszacin Wielki – Jarosław - Chłopice- Boratyn – Rokietnica – Tuligłowy – Węgierka - Wola Węgierska - Helusz.

Helusz – Skopów - Babice – Nienadowa – Dynów – Kańczuga – Pruchnik - Helusz.

Helusz – Skopów – Krzywca –Korytniki – Krasieczyn – Prałkowce – Przemyśl - Wapowce – Skopów – Helusz.

Miejscowości:

Babice: wieś (dawniej miasteczko) położona w gminie Krzywca, powiat przemyski, nad rzeką San, oddalonej od Helusza 6 km. Pierwsza informacja o niewielkiej osadzie pochodzi z 1389 r. W 1484 r. osada otrzymała prawa miejskie na prawie magdeburskim. Miasto należało do rodu Kmitów. W 1745 r. w miasteczku mieszkało ok. 40 Żydów, którzy należeli do gminy wyznaniowej w Krzywcy. W układzie zabudowy prostokątnego rynku zachowały się zabytkowe kamienice z XIX w. Dla turystów wykonana została w latach 2007-2008 - Ścieżka Historyczna Babice -*Śladami Przyszłości* o 5 przystankach.

Co warto zobaczyć:

-**kościół** rzymskokatolicki pw. *Świętej Trójcy*, parafialny, murowany, późnobarokowy z 1794 r. W ołtarzu głównym łaskami słynący obraz *Matki Bożej Babickiej*, ambona w kształcie łodzi. Przy świątyni plebania późnobarokowa z 1880 r. i dwie murowane dzwonnice z XIX w. -**cerkiew** greckokatolicka filialna pw. *Zaśnięcia Bogurodzicy* z 1839 r. drewniana (d. filialna, parafii Skopów) z osobno stojącą drewnianą dzwonnica. Cerkiew od lat nie użytkowana, bez wyposażenia, w katastrofalnym stanie. -**zespół dworski** z XIX w. z parkiem krajobrazowym-**kapliczka św. Krzysztofa**- murowana z 1794 r. przy trasie nr 880, w pobliżu taras widokowy na pradolinę rzeki San.

Hawłowice: wieś oddalona 2 km na północny wschód od Pruchnika. Powstanie wsi datuje się na I połowę XIV w. Już w XV w. rozróżniano Hawłowice Dolne i Górne. Podział ten wynikał z topografii wsi jak i przynależności do różnych właścicieli, którzy mieli swe dwory otoczone pięknymi parkami. Hawłowice zamieszkiwane były w większości przez Rusinów obrządku prawosławnego i należały do Pruchnickich i Rozborskich. Hawłowice Dolne były w posiadaniu rodziny Dworskich, zaś Hawłowice Górne stanowiły własność rodziny Wolskich. Mimo, że granicę wyznaczał bezimienny potok, to do współczesnych czasów zachowały się tylko pozostałości dwóch zespołów podworskich z nielicznymi zachowanym drzewostanem. W **Hawłowicach Górnych** dwór został całkowicie zniszczony, ocalały częściowo sędziwe *dęby, lipy, jesiony, aleja kasztanowa*, jako resztki parku krajobrazowego z XIX w., grobla ze stawami oraz oryginalna budowla XVI w. mylnie określana i powielana przez różnych autorów *zbozem ariańskim*. Ten niezwykle tajemniczy obiekt pełnił różne funkcje, co przy częstych remontach i przeróbkach nie wpłynęło na jego kondycję. Prace archeologiczne prowadzone w latach 2003-2004 wykazały, że *lamus* był początkowo dworem wieżowym pochodzącym z przełomu XV/XVI w. Na terenie zespołu dworskiego w **Hawłowicach Dolnych** zachował się murowany klasycystyczny dwór z I połowy XIX w. wybudowany przez Wojciecha Dembińskiego. W otoczeniu przetrwał park krajobrazowy z XVIII w. z okazałym drzewostanem. Założenie dworskie, obecnie będące w rękach prywatnych, zostało gruntownie odrestaurowane. Właściciel prezentuje dla odwiedzających kolekcję powozów i sań. Dodatkowo funkcjonuje Ośrodek Jeździecki, stadnina koni oraz Gospodarstwo Agroturystyczne. W Hawłowicach urodzili się: -**Aleksander Henryk Dworski** herbu *Prus*, polityk konserwatywny, działacz społeczny, doktor prawa, działacz wielu organizacji, **Jerzy Mazur**, kapłan; od 1979 r. biskupem pomocniczym administratury apostołskiej Azjatyckiej Części Rosji na Syberii z siedzibą w Irkucku. W 2003 r., został mianowany przez papieża Jana Pawła II biskupem diecezji elckiej.

Co warto zobaczyć:

-**kościół** rzymskokatolicki pw. *św. Apostołów Piotra i Pawła*,

filialny, parafia Pruchnik. Kamień węgielny wmurowany 11 VII 2007 r. -**kościół** filialny pw. *Przemienienia Pańskiego*, parafia Pruchnik, drewniany, (d. cerkiew greckokatolicka pw. *Narodzenia NMP*), użytkowany jedynie 6 VIII w dzień odpustu. Cerkiew zbudowano w 1683 r. a gruntownie przebudowano w 1863 r. (zwiedzanie po wcześniejszym uzgodnieniu z proboszczem parafii). Na przykościelnym cmentarzu zachowało się kilka kamiennych nagrobków z zapisanymi cyrylicą nazwiskami zmarłych, -**zespół dworsko-parkowy** z XIX w. a w nim -**lamus dworski** (skład) murowano –drewniany. Obiekt posiada podcienia wsparte na 12 drewnianych kanelowanych słupach zdobionych ornamentem sznurowym. Wewnątrz lamusa zachowały się malowidła ściennie przedstawiające m.in. herb rodzienny Broniowskich -*Tarnawa*. Są to najstarsze, zachowane dotąd, świeckie malowidła ściennie w Polsce południowo-wschodniej.

Jodłówka: wieś oddalona 10 km na północny zachód od Helusza. Wieś położona jest wzdłuż doliny potoku *Jodłówka*, oraz na malowniczych wzniesieniach Pogórza Dynowskiego, min. stoku *Mechowej Góry* (447 m). Ziemia tej wsi jest zasobna w złoża gazu ziemnego, stąd liczne szyby. W XIV w. aktach grodzkich znajduje się wzmianka o lokowaniu wsi *Jodłówka vel in Skokowa*. Od I połowy XV w. wieś wchodziła w skład dóbr rodu Pruchnickich herbu *Korczak* i ich spadkobierców. Na początku XVII w. Jodłówka była własnością Anny z Pileckich Kostkowej, a w 1651 r. Maksymiliana Aleksandra Trzeńskiego. Wieś od początku swego istnienia posiadała znaczny odsetek ludności ruskiej, dlatego funkcjonowała cerkiew filialna obrządku greckokatolickiego parafii Rozbórz, zaś ludność wyznania rzymskokatolickiego należała do parafii Pruchnik. Cerkiew filialna została rozebrana w drugiej połowie XIX w. Na początku XX w. wieś znajdowała się w posiadaniu Władysława Bieniowskiego i była jego własnością do II wojny światowej. W okresie międzywojennym dokonano parcelacji obszaru dworskiego. Całkowita dewastacja zespołu dworskiego nastąpiła w 1945 r. Według legendy *...na wzgórzu Góry Maryi, w pobliżu źródła wiaśial na starej wierzbie obraz Matki Bożej. Obok w ubogiej chatce miesz-*

dokończenie na str. 14

Mini przewodnik turystyczny po Heluszu i okolicach dokończenie ze str. 13

kała wdowa z jednym synem. W czasie żniw dziecko pozostawione w bruzdzie zostało ukąszone przez żmiję. Zrozpaczona matka zaniósła dziecko przed obraz i obmyła ręce i twarzyczkę, wcześniej zawołała... O Maryjo ratuj mego synka... Maryjo pociesz nieszczęsną matkę.. Matka Boża wysłuchała prośby, jej dziecko zostało uzdrowione a wieść o tym rozniósł się po okolicy. Początkowo wybudowano drewnianą kaplicę w której umieszczono cudowny obraz i odprawiano Msze św. W 1724 r. bp Krzysztof Jan Szembek powołał specjalną komisję do zbadania doznanych łask i cudów. W 1782 r. proboszcz Pruchnika ks. Tomasz Brzezicki wybudował murowaną kaplicę, gdzie ulokowano łaskami ślącący obraz Matki Bożej. W 1864 r. ks. Antoni Gierad wikariusz z Pruchnika rozpoczął budowę obecnego kościoła filialnego na wzgórzu obok kaplicy, którego poświęcenie nastąpiło w 1871 r. Świątynia konsekrowana została w 1907 r. przez bpa Józefa Sebastiana Pelczara. W czasie działań wojennych kościół został rozbudowany, uzyskał polichromię autorstwa artysty-malarza Stanisława Szmucha z Wysokiej Łańcuckiej.

Co warto zobaczyć:

-zespół kościelny- kościół pw. Matki Bożej Pocieszenia, parafialny. Świątynia neogotycka, posadowiona na wzniesieniu w otoczeniu kaplic i wiekowych drzew. W centralnej części głównego ołtarza znajduje się cudowny obraz przedstawiający Matkę Bożą przedstawiącą na lewym ręku Dzieciątko Jezus. Przekazy informują, że wizerunek ten jest XVII w. kopią obrazu *Matki Bożej z Sokala* (obecnie Ukraina) i namalowany został przez anonimowego malarza (zapis w aktach wizytacyjnych ks. bpa Wacława Hieronima Sierakowskiego w 1744 r.) Drugą wersję przekazał ks. Pawłowski pierwszy proboszcz i organizator parafii, twierdząc, że obraz przybył z polskim rycerstwem z zamku Herburtów w Dobromilu (obecnie także na Ukrainie) w czasie wojen kozackich i tatarskich. Biorąc pod uwagę niezliczone łaski i cuda, jakich wierni doznawali, koronacja obrazu nie był możliwa z różnych przyczyn. W wyznaczonym nowym terminie koronacja odbyła się 31 VIII

1975 r. przez metropolitę krakowskiego ks. Karola Wojtyłę, który uroczystie nałożył korony na święty wizerunek **Matki Bożej Pocieszenia** zwanej **Jodłowską Panią**, (tablica pamiątkowa na ścianie zewnętrznej świątyni). Ustanowione zostało Sanktuarium z tytułem **Matki Bożej Pocieszenia**. Pod osłoną nocy 21 X 1987 r. tzw. "nieznani sprawcy" skradli korony z głów Maryi i Jezusa. 2 VI 1991 r. ponownie Karol Wojtyła (już jako papież Jan Paweł II) dokonał rekoronacji w Rzeszowie podczas IV pielgrzymki do Ojczyzny (tablica pamiątkowa na ścianie Sanktuarium). Na placu kościelnym: **kościółek** z 1782 r. (obecnie kaplica) - **kapliczka nad źródelkiem** XVIII-w. wewnątrz ocembrowana studnia z wodą i polichromia mówiąca o działywanych cudach.

Kramarzówka: wieś położona w dolinie rzeki Mleczy, 3 km na północ od Helusza. Kramarzówka posiada swoisty klimat z racji swego położenia w osłoniętej dolinie przy bogactwie okolicznych lasów, dający doskonałe warunki wypoczynku. Wieś posiadała odrębną osadę zw. *Prosnów*, która tworzyła Kramarzówkę Dolną. Z czasem została wchłonięta, tworząc nazwę Kramarzówka. W XV w. należała do Pruchnickich a zamieszkała w większości była przez ludność obrządku wschodniego. W 1790 r. grekokatolicy wybudowali kamienno ceglana cerkiew pw. *Podwyższenia Krzyża Świętego*. Katolicy obrządku rzymskokatolickiego mieli swój drewniany kościół parafialny wybudowany i poświęcony w 1921 r. Świątynia nie przetrzymała próby czasu. Po zakończeniu II wojny światowej w 1947 r. w ramach Akcji *Wisła*, wysiedlono ze wsi ludność ukraińską. Cerkiew grekokatolicką przejęli wierni obrządku rzymskokatolickiego, którzy użytkowali ją do czasu wybudowania nowej świątyni. Murowaną świątynię wybudowano w 2000 r. pw. *Opatrzności Bożej*, według projektu arch. inż. Romana Orlewskiego. Część wsi Kramarzówka Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Przemysłu została zaliczona do *Przemysłu - Dynowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu*.

Co warto zobaczyć:

-kościół rzymskokatolicki pw. *Opatrzności Bożej*, parafialny, zbudowany w latach 1997-2000, **-kościół** pw. *św. Klemensa i św. Andrzeja Boboli*, (d. cer-

kiew grekokatolicka pw. *Podwyższenia Świętego Krzyża*). Obecnie świątynia nie użytkowana w której prowadzony jest remont. **-cmentarz** z XIX w. nagrobkami.

Krzywcza: wieś (dawniej miasto) jest siedzibą gminy, położona w powiecie przemyskim, oddalona 12 km od Helusza w kierunku południowo-wschodnim. Pierwsze pisane wzmianki o Krzywczy pochodzą z 1353 r. Marcin Krasicki, wojewoda podolski, ufundował murowany kościół, który oprócz funkcji sakralnej wchodził w system obronny miejscowości. W 1911 r. grekokatolicy wybudowali murowaną cerkiew. W dworze krzywieckim rezydentem był pod koniec swojego życia Jan Zachariasiewicz, dziennikarz, poeta i powieściopisarz z Radymna. W latach 1945 - 1947 zmniejszyła się znacznie liczba mieszkańców Krzywczy. Było to wynikiem wysiedlania ludności ukraińskiej na Ukrainę Radziecką i na ziemię odzyskaną. W okresie okupacji hitlerowskiej, większość żydowskich mieszkańców została wywieziona do getta w Przemysłu. Po wysiedleniu ludności ukraińskiej w 1947 r. cerkiew została opuszczona i zdewastowana. W latach 60-tych XX w. wykorzystywana jako magazyn sprzętu liturgicznego, niszczących elementów wyposażenia drewnianych cerkwi z okolicy.

Co warto zobaczyć:

-kościół rzymskokatolicki pw. *Narodzenia NMP*, parafialny, murowany w latach 1630-1660, barokowy, konsekrowany w 1760 r. W świątyni znajduje się łaskami słynący obraz *Matki Bożej Ormiańskiej*. Przy świątyni wolnostojąca dzwonnica z XVIII w. - **d. cerkiew** grekokatolicka pw. *Narodzenia NMP*, murowana z 1911 r. na rzucie podłużnym, trójdzielna, zwieńczona okazałą ośmiopoliową kopułą. Wewnątrz brak wyposażenia, nie użytkowana **-kirkut** -cmentarz żydowski z 10 macewami **-zespół dworski** murowany z XVII w. z parkiem krajobrazowym,

Pruchnik: Miejscowość (do 1935 r. posiadała prawa miejskie) położona w dolinie rzeki Mleczy, oddalona od Helusza 11km w kierunku północnym. Najwyższym punktem w okolicy jest *Góra Iwa* 406 m n.p.m. Założycielem osady był Kostko Słonecznikowicz herbu

Korczak, który przyjął nazwisko Pruchnicki. Około 1370 r. osada uzyskała prawa miejskie stając się ważnym dla okolicy ośrodkiem handlu i rzemiosła. Istotne znaczenie miało dogodne położenie miasta na trakcie handlowym zw. *winnym*. Parafia rzymskokatolicka erygowana została przed 1399 r. Kolejnymi właścicielami miasteczka były rodziny szlacheckie i rycerskie rodów: Odrowążów, Pieńiążków, Gorayskich, Morskich i Dzieduszyckich. Ostatnią właścicielką Pruchnika była hr. Klementyna Szembek zm. w 1929 r. Miasto na przestrzeni wieków zamieszkiwali Polacy, Żydzi i Ukraińcy, stąd w panoramie galicyjskiego miasteczka funkcjonował kościół parafialny obrządku rzymskokatolickiego z XV w., dom modlitwy wyznawców judaizmu przy ul. Długiej (rozebrany po 1945 r.) i XIX w. cerkiew grekokatolicka pw. *Usipienia Bohorodyci* (po 1945 r. przebudowana na obiekt świecki, dziś Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki. W 1921 r. miasteczko zamieszkiwało ponad połowa Żydów z ogółu mieszkańców. Funkcjonowały dwie synagogi, *bejt ha-midrash* i *mykwa*. **Podczas II wojny światowej naziści utworzyli w Pruchniku getto, w którym zamknięto miejscowych Żydów oraz przesiedleńców z innych miast**. Większość z nich wywieziono później do getta w Birczy, część zginęła w obozie w Wólce Pełkińskiej. Kilkadziesiąt osób rozstrzelano na polach w okolicach Pruchnika. Pruchnik zachował do dziś atmosferę XIX w. miasteczka galicyjskiego, zarówno w wyglądzie domów, nazewnictwie ulic, jak i mentalności mieszkańców. Osobliwością Pruchnika jest jego stara część tzw. **zespół zabudowy małomiasteczkowej** wpisana w Szlak Architektury Drewnianej. W Pruchniku urodzili się: **-ks. Bronisław Markiewicz** -budowniczy Zakładów Wychowawczych dla ubogiej opuszczonej młodzieży, założyciel *Zgromadzenia św. Michała Archaniola*, beatyfikowany w 2005 r. **-Edward Kieferling ps. Kifer**; artysta malarz, - prof. **Kazimierz Maślankiewicz** twórca polskiej gemmologii, **-Marek Papala** - generał Policji, zamordowany w 1998 r. w Warszawie. Pochowany w Pruchniku na miejscowym cmentarzu. Ku jego pamięci organizowany jest Rajd Rowerowy. Do dziś w Pruchniku w czwart-

dokończenie na str. 15

Mini przewodnik turystyczny po Heluszu i okolicach

dokończenie ze str. 14

ki odbywają się tradycyjne targi a kontynuacją przedwojennych jarmarków jest organizowana impreza Jarmark Sztuki Ludowej *Pruchnickie Sochaczki*. W nawiązaniu do tradycji z odległej przeszłości *sochaczki* są rodzajem handlu obnośnego. Jarmark popularyzuje dorobek twórców z dziedzin objętych programem *Ginące zawody*. Chlubą miasta jest **Straż Honorowa Bożego Grobu** założona w 1894 r. w 100 rocznicę Insurekcji Kościuszkowskiej. Wówczas z inicjatywy grupy świątliwych obywateli sędziwego Pruchnika zorganizowano drużynę, która miała honorowo asystować podczas różnych uroczystości kościelnych a szczególnie w okresie wielkanocnym trzymać wierną wartę przy Bożym Grobie. Nazwano ich **kilińszczakami** z uwagi na ubiór, który był i jest nadal wierną kopią stroju szewca nad szewce Jana Kilińskiego. Przynależność do **kilińszczaków** przechodzi z ojca na syna a ceniona jest niezwykle wysoko. Atrakcją Wielkiego Tygodnia jest **sąd i bicie Judasza**, widowisko, które zakorzeniło się w Pruchniku przypuszczalnie w XIX w. Zwyczaj o dość skomplikowanej symbolice sięgającej czasów przedchrześcijańskich, kiedy na wiosnę topiono różne symbole zimy czyli zła. Nie wiadomo, kiedy na pogański rytuał nałożyła się symbolika Nowego Testamentu, tego nikt w Pruchniku nie pamięta. W Wielkim Tygodniu z czwartku na piątek wypchana sieczką kukła Judasza zawisa na drzewie w niedalekiej odległości od kościoła parafialnego. Rano na schodach odbywa się tradycyjny sąd, którego mistrz ceremoniału wymierza karę... *za to żeś, zdradził Pana Jezusa wymierzam ci 30 pał... uderzeń*, symbolizujący zapłatę Judaszo wi 30 srebrników. Egzekutorem jest mistrz ceremonii oraz nie miała gromada dzieci, które z wielką precyzją *pałami* zadają razy często ponad miarę wyładowując swą złość. Następnie z dzikimi okrzykami... *Judasza zdradca...* wleczona jest kukła ulicami nad rzekę Mleczkę, gdzie palona i topiona jest jak typowy zwyczaj np. Marzanny. Tradycja ta znajduje zwolenników i przeciwników.

Co warto zobaczyć:

-centrum d. miasteczka z zachowanym unikatowym układzie przestrzennym. Jest to największy **miejski zespół drewnianej**

architektury w województwie podkarpackim. Z typowej drewnianej małowasteczki zabudowy zachowało się około 40 budynków w większości z charakterystycznymi podcieniami. Najstarsze pochodzą z XVIII w. Budynki kupieckie posiadają konstrukcję zrębową lub słupową, szczyty szalwane deskami z wycięciami do ulicy, słupy rzeźbione, okrągłe lub czworoboczne z lukami. Całości dopełniają balustrady ażurowe i dwuspadowe dachy w większości kryte gontem, **-zespół kościelny -kościół** rzymskokatolicki pw. **św. Mikołaja Biskupa**, parafialny, gotycki, kamienno ceglany, wybudowany w 1436 r. W latach 1570- 1607 r. przekazany przez właściciela miasta Jana Odrowąża Pieniążka dla miejscowych **arian** jako zbór kalwiński. Przebudowany w 1684 r. w stylu późnego renesansu przez katolików. Rokokowy ołtarz główny pochodzi z 1770 r. w centralnej jego części, obraz patrona świątyni. Po bokach rzeźby czterech Ewangelistów z należną im symboliką. Kaplice: południowa **Matki Bożej Nieustającej Pomocy**, północna **św. Anny** z obrazem **św. Antoniego**, **-ogrodzenie** kamienno ceglane z barokową bramą z 1704 r. **-dzwonnica** murowana **-spichlerz plebański** z XIX w. **-pomniki przyrody** lipy szerokolistne –ponad 400 cm obwodu oraz drewniany budynek d. organistówka obecnie **Muzeum Parafialne**. Poza zespołem: **-pomnik** ku czci bohaterów Grunwaldu, ustawiony w 550 letnią rocznicę zwycięstwa w 1960 r. ufundowało społeczeństwo ziemi pruchnickiej wg projektu Edwarda Kieferlinga (ul. Grunwaldzka) **-kościół** filialny pw. **Matki Bożej Królowej** (Pruchnik Górny) zbudowany w latach 1984-1989) według projektu Danuty Chałupńskiej, **-kopiec ziemny z krzyżem**, ...nie damy pogrześć mowy, nie damy miana Polski znieść... krzyż... zniszczony w 1941 barbarzyńską ręką dźwignęła młodzież harcerstwa w listopadzie 1946 r... **-pomnik** -upamiętniający mord na 67 Żydach z Pruchnika przez Niemców w 1942-1943, (trasa nr 881, Pruchnik- Kańczuga) -miejsce po **żydowskim kirkucie (zwany w Pruchniku okopiskiem)** znajduje się poza miejscowością, po prawej stronie przy drodze do Rozborza. Naziści zniszczyli miejsce pochówku pruchnickich Żydów, zaorali je, a nagrobki wykorzystali do utwardzania okolicznych dróg. **Obecnie na cmentarzu nie ma żadnych płyt nagrobnych -znaki tatarskie**

– 1. kamienny słup graniasty w przysiółku Korzenie pochodzący z okresu najazdu Tatarów w latach 1619-1629 wys. 4.5 m. 2. Wykonany z kamienia wys. 3.70 m (prywatna posesja ul. Ks. B. Markiewicza 56), **-pomnik bł. ks. Bronisława Markiewicza** (miejsce urodzenia) ul. Cicha 6. **-ruiny zamkowe** przy drodze nr 880 w kierunku północno wschodnim trasa Pruchnik- Jarosław. Z zamkowego kompleksu czterobasztowego, kamiennego, zachowała się północno zachodnia okrągła baszta i fragment zachodniego skrzydła, który jest wykorzystywany nadal na cele mieszkalne. Czterokondygnacyjna **baszta** ma średnicę ok. 13 m. i grube ściany z otworami strzelniczymi. Za uważalnym są wykonywane corocznie prace porządkowe wokół cylindrycznej baszty jak i wokół dokonane przez Urząd Gminy w Pruchniku, który decyzją administracyjną powiększył swe terytorium od 1 I 2007 r. W niedalekiej odległości ruin zamku znajduje się kapliczka z gipsową figurą Matki Bożej, ufundowaną przez hrabinę Mycielską, pozostałości parku krajobrazowego (gaje dębowe, pomnikowe topole, lipy i klony), dawna oficyna dworska (obecnie zamieszkała) oraz XVII w. murowany **spichlerz** (nie użytkowany).

Skopów- wieś położona w dolinie rzeki *Skopowski Potok* w gminie Krzywca (powiat przemyski), oddalona od Helusza 2 km w kierunku południowym. Zamieszkiwana była w większości przez ludność obrządku greckokatolickiego, które wybudowały w 1900 r. murowaną cerkiew parafialną p.w. **Przemienienia Pańskiego**, (w miejscu starszej drewnianej). W 1945 r. wieś została krwawo spacyfikowana przez oddział **Ludowej Straży Bezpieczeństwa**. Po II wojnie światowej, cerkiew przejęli **łacinnicy**, którzy zaadaptowali świątynię do swoich potrzeb liturgicznych.

Co warto zobaczyć:

-kościół rzymskokatolicki filialny pw. **Matki Bożej Częstochowskiej**, parafia Babice. Świątynia zbudowana została na planie krzyża z centralną ośmioboczną kopułą i prezbiterium zamkniętym dwubocznie. W ołtarzu głównym znajduje się obraz **Czarnej Madonny**. Bryłę świątyni od wschodu uzupełniają dwie zakrystie. Przy świątyni murowana dzwonnica, parawanowa, trójarkadowa, kryta dwuspadowym daszkiem, zwieńczonym

niewielkim hełmem bez krzyża, wybudowana razem ze świątynią, **-cmentarz** (zaniedbany i zachwaszczony na wzgórzu), kilka mogił w tym jedna upamiętniająca ofiary zbrodni dokonanej podczas pacyfikacji wsi w marcu 1945 r. na ukraińskiej ludności przez oddział **Ludowej Straży Bezpieczeństwa** pod dowództwem Romana Kisiela ps. *Sęp*. Zamordowało wtedy co najmniej kilkudziesięciu mieszkańców wsi, w tym 80 –letniego księdza greckokatolickiego, Iwana Demiańczuka z rodziną. Na nagrobku widnieje liczba 150-180 ofiar, taka pojawia się również we wspomnieniach świadków. Nagrobek ufundowała Salomea Nowak z Anglii, **-krzyż przydrożny prywatna posesja** Skopów nr 61, z drzewa dębowego z kapliczką skrzynkową nieoskłoną. Fundatorem w 1979 r. był Jan Lach mieszkaniec Skopowa.

Średnia: wieś położona w dolinie potoku *Kamionka* w gminie Krzywca, powiat przemyski, oddalona od Helusza 4 km. Na wzniesieniu usytuowany jest **kościół** rzymskokatolicki filialny pw. **Matki Bożej Nieustającej Pomocy**, parafia Krzywca, konsekrowany w 1995 r. Krajobraz wsi ubogacają kapliczki i krzyże przydrożne z XIX i XX w., zabytkowe domy i zagrody o charakterystycznej architekturze i zabudowie.

Świebodna: wieś oddalona jest 11 km od Helusza, położona nad potokiem *Wólka*, wcinająca się w kompleks leśny *Mechowej Góry* wys. 447 m n. p. m. Na szczycie góry znajduje się wielka wyrwa z ziemi z płaskim dnem o średnicy około 15 m i niewysoką na 2.5 m ścianą oporową wykonaną z żelbetu, którą czas pokrył grubą warstwą glebową i roślinnością. Do stanowiska wiedzie utwardzona bazaltem i granitem droga. Przypuszczalnie w okresie II wojny światowej Niemcy urządzili w tym miejscu wyrzutnię rakiet typu V-2. Teren był otoczony posterunkami wartowniczymi, zaporami przeciwczołgowymi a prace budowlane i drogowe wykonywali jeńcy. Czy była to wyrzutnia groźnej broni rakietowej czy nie? na odpowiedź trzeba jeszcze poczekać gdyż prowadzone są badania. Osada powstała w pierwszej połowie XIV w. o nazwie ruskiej *Słoboda* lub polskiej *Swoboda* będącej załozeniem rodzowym Gryfitów, rodu rycerskiego herbu *Gryf*, którego przedstawi-

dokończenie na str. 16

Mini przewodnik turystyczny po Heluszu i okolicach dokończenie ze str. 15

cielem był pierwszy sołtys wsi -Paweł. Z czasem wieś przeszła w posiadanie Rafała Pruchnickiego herbu *Korczak*. Mieszkańcy obrządku rzymskokatolickiego należeli do parafii w Jodłówce. W okresie II wojny światowej na terenie wsi znajdował się obóz pracy dla jeńców wojennych. W 20 rocznicę pontyfikatu Jana Pawła II oraz na pamiątkę pobytu kardynała Karola Wojtyły w Sanktuarium w Jodłówce nadano szkole imię *Jana Pawła II*. Szkoła należy do Stowarzyszenia Podkarpackiej Rodziny Szkół im. *Jana Pawła II*, min. organizując corocznie Rajd Pieszy Szkół noszących imię największego Polaka.

Co warto zobaczyć:

-pomnik ufundowany przez mieszkańców Świebodnej w dowód wdzięczności Matce Bożej za 600 lecie istnienia wioski.

Tuligłowy: wieś oddalona od Helusza o 15 km w kierunku północno-wschodnim. Centrum wsi oddalone jest 2 km od trasy nr 881. Teren wsi zamieszkały był już w okresie średniowiecza. W źródłach pisanych nazwa wsi pojawiła się w początkach XIV w. Według tradycji, gdy w XIV w. na ziemi wschodnie Rzeczypospolitej napadli Tatarzy, z podolskiej wsi *Kudrenice* uciekli jej mieszkańcy i ukryli się w tuligłowskich lasach. Uciekinierzy przynieśli ze sobą obraz *Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia*, pochodzący z kudrenickiego zamku. Przytulali swoje głowy do obrazu, stąd powstała nazwa wioski od zwrotu „*tulić głowy*”. Pierwszy drewniany kościół zbudował właściciel wsi Mikołaj Mzurowski w 1393 r. a w 1396 r. erygowana została parafia rzymskokatolicka. W 1446 r. parafię objął Zakon Kanoników Regularnych Stróżów Grobu Jezusowego tzw. *Bożogrobców* zwanych popularnie *Miechowitami*. Kanonicy kustoszami tego szczególnego miejsca byli do 1782 r. tj. do czasu, kiedy zakon został skasowany. Od 1972 r. opiekę nad *Sanktuarium Matki Bożej Niepokalanej* sprawują OO. Michalicy. W bliskości Sanktuarium –Publiczne Gimnazjum im. bł. ks. Bronisława Markiewicza. Przez Tuligłowy przemierza *Szlak Markiewiczowski*, związany z osobą bł. ks. Bronisława Markiewicza jak

i z placówkami prowadzonymi przez Zakon Michalitów).

Co warto zobaczyć:

-kościół rzymskokatolicki pw. *św. Mikołaja Biskupa*, parafialny, d. zespół klasztorny *Bożogrobców*, zbudowany w latach 1768-1770. W ołtarzu głównym umieszczony jest słynący łaskami obraz *Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia*. Obraz o cechach bizantyńskich namalowany jest na desce lipowej techniką temperową i pochodzi –jak głosi tradycja – z zamku kudrenickiego. Obraz koronowany został w 8 IX 1909 r. przez biskupa Józefa Sebastiana Pelczara. Poza sanktuarium: **-obwarowania** *fortalicjum* zwane *Okopem* (w dolnej części wsi). Warownia o rzucie kwadratu 70 x 70 m. posiada wyraźne ziemne bastiony oraz 6-metrową bramę wjazdową. Ze względu na to że teren dawnego *majdanu* zajmuje obecnie gospodarstwo rolne i sad owocowy, trudno dociec jak funkcjonowała warownia i czy spełniała swoje militarne zadanie, **-kapliczka** *św. Huberta*, XIX w. murowana (w południowej części wsi w kompleksie leśnym wzgórze 313 m). W czasie II wojny światowej kapliczka została mocno zniszczona i była celem dla radzieckich żołnierzy. W 1980 r. została odbudowana przez Andrzeja Blajera członka Koła Łowieckiego Rys w Pruchniku. W kapliczce obraz *św. Huberta* patrona myśliwych autorstwa Antoniego Porczaka. Corocznie myśliwi z tego koła gromadzą się w dniu patrona (3 XI) pod tą kapliczką.

Węgierka: Wieś położona nad rzeką Mleczką. Oddalona od Helusza 7 km, w kierunku północno-zachodnim. Pierwsze pisane wzmianki o Węgierce pochodzą z 1 połowy XIV w. Dawniej wieś nazywała się *Uherce*. Okoliczne wzniesienia, sięgające 300-400 m. n.p.m., są porośnięte pięknymi bukowo-jodłowymi lasami. Tradycja przekazywana z pokolenia na pokolenie podaje, iż ...słynny z *samowoli i rozbojów* starosta *łańcucki Stanisław Łańcucki* zw. *Diabłem osadził na ziemiach zajmowanych przez dzisiejszą wieś żołnierzy węgierskich, którzy za żony wzięli kobiety z sąsiednich wiosek. W ten sposób założyli nową osadę i nadali jej nazwę Węgierka*. W bliskości skrzyżowania dróg z Jarosławia do Pruchnika i Przemyśla właściciele wsi zbudowali w końcu XV w. nowoczesną

fortecę bastejową, na starym trakcie handlowym zwanym *węgierskim*. W 2 połowie XVI w., Węgierka stała się własnością możnego rodu Pieniążków herbu *Odrawąż*. Pod koniec XVIII w. zamek spłonął i nie został już odbudowany. W 1713 r. wieś przeszła w posiadanie rodziny Siemianowskich, potem Rosnowskich herbu *Ogończyk*, Morskich, (hrabia Ignacy Morski, a po jego śmierci wdowa Magdalena Dzieduszycka właścicielka Zarzecza), hrabiów Dzieduszyckich i Szembeków a w 1929 r. rodziny Mycielskich. Oprócz zespołu zamkowego we wsi funkcjonowały: dwór, dwa folwarki, browar, tartak, gorzelnia, dwa młyny i cegielnia. Po zakończeniu II wojny światowej założenia dworskie i folwarczne oraz ruiny zamku zostały upaństwowione i oddane do zamieszkania dla okolicznej ludności. Decyzją administracyjną część wsi Węgierka leżąca w gminie Rokietnica, 1 I 2007 r. weszła w skład gminy Pruchnik. We wsi znajduje się odkrywka skalna dla pozyskiwania skał wapiennych oraz dwie winnice leżące na *Podkarpackim Szlaku Winnic*.

Co warto zobaczyć:

-kościół rzymskokatolicki pw. *św. Jana Chrzciciela*, parafialny, zbudowany w latach 1984-1986 wg projektu arch. Jana Chałupskiego, **-kapliczki** z pocz. XIX w. i **krzyże przydrożne**, **-cmentarz** z **kaplicą cmentarną** (d. cerkiew greckokatolicka pw. *św. Parascewy*,) wybudowana w latach 1885-1890, **-winnice:** *Winnica Węgierka* Jerzy Stecki, 1.10 ha, *Winnica Węgrzyn*, Małgorzata Herman -Mruk, 1.13 ha **-gospodarstwa pasieczne:** -E. G. Tetich, oraz Agnieszka i Piotr Sęk **-odkrywka skalna**-zakład wydobywania kamienia **-pomnik przyrody** –dąb szypułkowy, szerokość pnia 580 cm, wysokość - 25 m.

Wola Węgierska: wieś leżąca nad rzeczką Węgierka w odległości 3 km od Helusza w kierunku wschodnim, założona została w 1404 r. przez sędziego przemyskiego Jana Mzurowskiego a zapisana w aktach sądowych pod nazwą „*Hucherskavolya*” -Ucherska Wola. Osada powstała z nasiedlenia mieszkańców Węgierki. W przeszłości tworzyła jedną wieś lecz z czasem została podzielona. Węgierka występowała pod nazwą *Tuliczów* (*Thuliczów*). Nazwa ta odno-

siła się do północnej jej części, gdzie w początkach XVIII w. Józef Rozborski próbował założyć miasteczko Tuliczów. Przysiółek południowy wsi nosił nazwę *Wola Tuliczowska*, która z czasem pozostała *Wola Węgierską*.

Co warto zobaczyć:

-kościół rzymskokatolicki filialny pw. *Miłosierdzia Bożego*, parafia Węgierka, zbudowany w 1982 r. wg projektu arch. Zbigniewa Baraniuka, **-pasieka ekologiczna** *Stara Barć*, Wacław i Jan Sęk, **-kapliczka** *Matki Bożej* z XIX w. (przy drodze nad potokiem) **-grodzisko Borusz** –na wzgórzu 383 m. n.p.m. można odnaleźć ślady grodziska obronnego z okresu wędrowności ludów mające miejsce w IV i V w. n.e. Najlepiej dojechać przez przysiółek Łazy do przydrożnej polany z tablicą informacyjną. Grodzisko o nazwie *Borusz*, przez mieszkańców zwane jest *Góra Czarownic*. Jak głosi legenda, na szczycie tej góry znajdował się niewielki gród, należący do szlachcica *Boruszy*. Na osadę napadli Tatarzy. Jej mieszkańcy wycięli w pień a gród ograbiwszy spalili. Gródek *Borusz* jednej nocy zapadł się pod ziemię. Od tego czasu w dzień Wielkiej Nocy, kiedy przyłoży się ucho do ziemi, usłyszysz bicie dzwonów. Miejsce na obronny gród wybrano starannie w dolinie potoku. Po wschodniej stronie d. grodu przy trawistych łąkach znajduje się *czarne jezioro*, do którego nie wchodzi nawet zwierzęta. Mieszcowi opowiadają, że we wnętrzu góry śpią uwięzione czarownice, które czekają na swój czas. Grodzisko, jak wskazują badania archeologiczne należało do Grodów Czerwieńskich i było pierwotnie zamieszkałe przez plemię *Lędzian* (*Lechitów*). W 1975 r. grupa archeologów po wskazaniach dr Kazimierza Gottfieda z 1948 r. odkryła na tym terenie ślady grodziska z grodem właściwym o kształcie pięcioboku, otoczonego wałem obwodowym i majdanem w centrum. Potrójne wały są widocznie w terenie leśnym. Podczas prowadzonych prac archeologicznych odnaleziono resztki chat oraz liczne elementy ich wyposażenia. Według legendy przysuszczałą przyczyną upadku warowni była wzajemna walka między braćmi o spadek. Prostuując legendę mieszkańcy grodziska utrzymywali przyjazne kontakty z *Pieczynkami* a gród spalili Tatarzy.

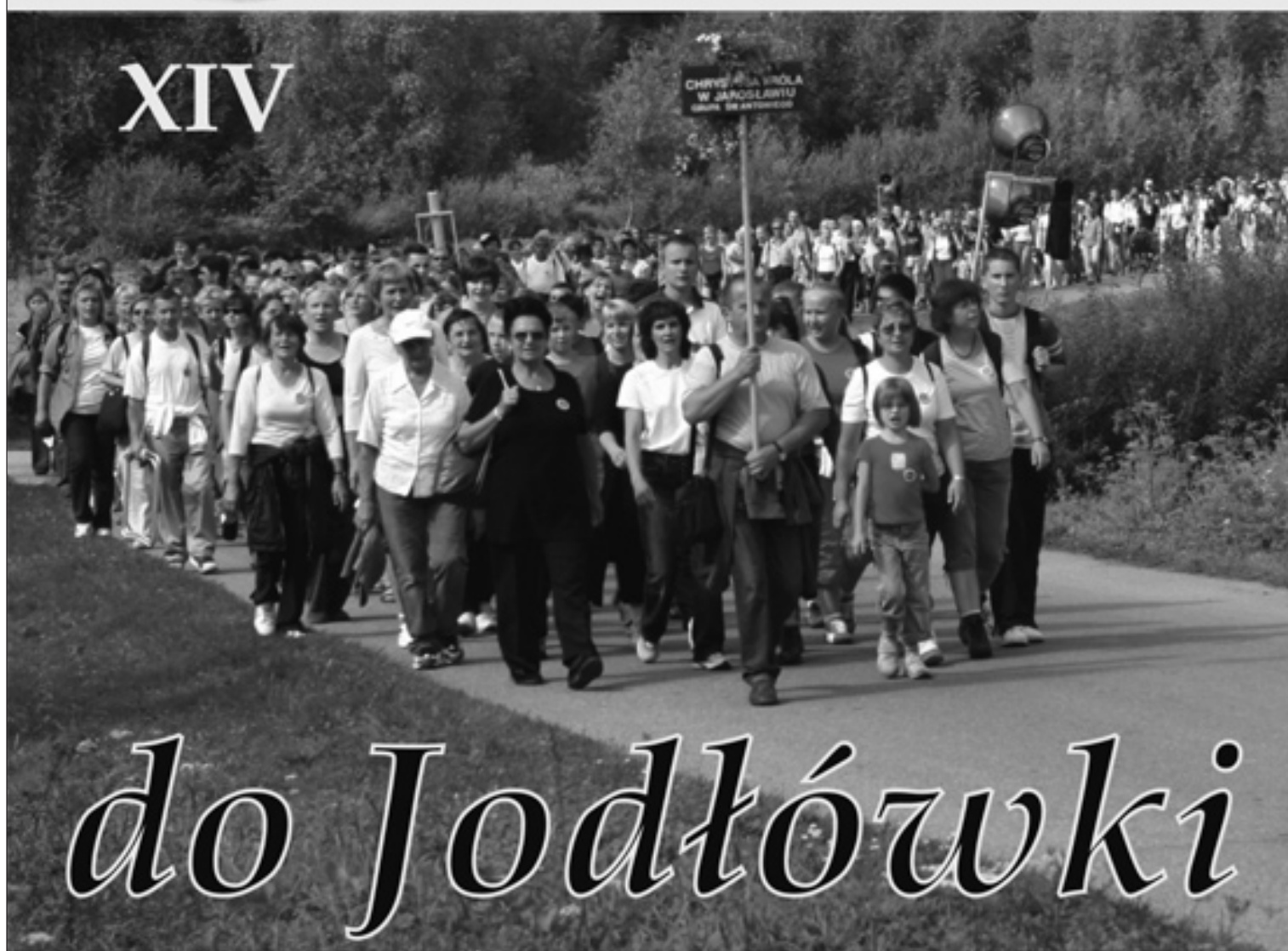
Piesza Pielgrzymka

4 września 2010 r.

Wyjście godz. 6.30

z kościoła Chrystusa Króla w Jarosławiu

XIV

do Jodłówki

Obowiązkowe zapisy

w kiosku przy kościele i w kancelarii parafialnej

Tradycyjnie w pierwszą sobotę września wyrusza XIV już piesza pielgrzymka do Sanktuarium Cudownego Obrazu MB Pocieszenia w Jodłówce. Ze względu na bezpieczeństwo na drodze pielgrzymi będą podzieleni na 2 grupy. Stąd konieczne są wcześniejsze zapisy i specjalne oznakowanie. Obowiązkowe zapisy będą od niedzieli 16 sierpnia w kiosku przy kościele i w kancelarii parafialnej 8.00-16.00. Cena pielgrzymkowego znaczka wynosi 5 zł. Będzie możliwość powrotu autokarem z Jodłówki. Cena biletu wynosi 6 zł. Dla tych, którzy nie mogą iść pieszo będzie specjalny autobus z placu kościelnego do Jodłówki w sobotę o godz. 12.00. Cena biletu w obie strony wynosi 12 zł. Zapraszamy.

Dojazd do Helusza

P I K N I K

Organizatorzy

Parafia Chrystusa Króla w Jarosławiu
Caritas Archidiecezji Przemyskiej
Burmistrz Miasta Jarosławia
Starosta Jarosławski

Goście specjali

Abp Józef Michalik
Przedstawiciele Ambasady i Konsulatu Słowacji
Honorowy Konsul - Adam Góral
Parlamentarzyści
Marszałek Województwa Podkarpackiego
Wojewoda Podkarpacki
Władze Samorządowe miasta Jarosławia i Powiatu Jarosławskiego

I N F O R M A T O R

Praktyczne uwagi dla grup:

1. Organizatorzy i wszyscy funkcyjni wyjeżdżają na Helusz o godz. 7.00 (własnym samochodem lub autobusem z parkingu przy Carrefourze). Na miejscu powinni być do 7.30.
2. Posiadający bilety z kiosku, niepełnosprawni i dzieci z naszej świetlicy wyjeżdżają o godz. 8.00 też z parkingu przy Carrefourze.
3. Organizatorzy i wszyscy funkcyjni zaraz po przyjeździe zgłaszają się do Receptji i urządzają swoje stanowiska.
4. Na drodze dojazdowej i na parkingach ruchem będą kierowali strażacy i trzeba się im bezwzględnie podporządkować.
5. Goście honorowi – grupy zorganizowane winni:
- przyjechać na parking w Heluszu najpóźniej do godz. 8.30,
- zebrać się przy głównej bramie Ośrodka, gdzie będzie czekał opiekun grupy, który będzie miał przypięty duży numer przypisany danej grupie.
6. Opiekun grupy w uzgodnieniu z kierownikiem grupy zweryfikuje listę obecności i z receptji pobierze odpowiednią ilość zaproszeń oraz specjalne znaczki do przypięcia.
7. W zaproszeniach są wkładki (błoczki), które służą do wybrania pamiątkowego kubka oraz zapewniają darmowe jedzenie i picie. Miejsca wydawania poszczególnych rzeczy są zaznaczone na planie. Na załączonym planie są też uwidocznione ubikacje - (czynne: koło kiosku przez cały dzień, a w budynku dopiero po Mszy św., czyli po godz. 12.30).
8. W czasie poświęceń, Mszy św. i przemówień wszyscy zachowują ciszę i siedzą na swoich miejscach.
9. Przedstawiciele grup przed Mszą św. zasiadają w pierwszym rzędzie przed ołtarzem według imiennej rezerwacji, (za nimi opiekunowie) i ci przedstawiciele grup po Mszy św. otrzymają upominki dla całej grupy. Przedstawiciel grupy otrzymuje od swego opiekuna karteczkę, którą oddaje odbierając upominek.
10. Po Mszy św. i oficjalnych przemówieniach będzie można słuchać koncertów, oglądać pokazy, uczestniczyć w konkursach i wybrać na błoczki jedzenie i picie. W razie potrzeby **picie** będzie można wybrać od rana, **ale jedzenie dopiero po Mszy św.** Proponowane konkursy to: rzut lotką, rzut kółkami, rzut do mini kosza, strzelanie z wiatrówek. Również sklepy, plac zabaw, zjeżdżalnie i wszelkie stragany będą otwarte dopiero po Mszy św. Grupy dziecięce mają jeden darmowy slizg na zjeżdżalni.
11. Po Mszy św. będzie też okazja do zwiedzenia kaplicy w budynku, przejście Drogą Krzyżową w terenie oraz możliwość zrobienia sobie zdjęcia przy Pomniku Jana Pawła II.
12. Opiekunowie grup i „ochrona” przy bramie głównej służą informacją i pomocą przez cały czas trwania imprezy.
13. Na placu będzie stał specjalnie oznaczony namiot z lekarzami i pielęgniarkami gotowymi do udzielania pomocy, którzy będą dysponować m.in. karetkami ratowniczymi.
14. Wszyscy funkcyjni na zakończenie Pikniku rozliczają się w Receptji, oddają pobrany towar i sprzęt, sprzątają, pilnują przed kradzieżą. Wyjeżdżają po odjeździe uczestników około 16.30-17.00.

*z bliznim
na majówkę*

8.30 – 9.45	Rejestracja gości w Receptji
9.45	Występ orkiestry z Pruchnika
10.00	Poświęcenie kaplicy w budynku, Pomnika Jana Pawła II przed Grotą Matki Bożej, ołtarza polowego, drogi krzyżowej w terenie przez ks. Abp J. Michalika
	Słowo ks. Abp J. Michalik
Msza św. z oprawą zespołu Oratorium
	Wystąpienie Ambasadora Słowacji
	Występ osób niepełnosprawnych – pantomima
	Powitanie Gości Honorowych: osób niepełnosprawnych i pensjonariuszy DPS – wręczenie pamiątek
	Występ zespołu „Oratorium”
	Występ zespołu ze Słowacji
	Koncert Roberta Janowskiego
	Pokaz tańca
	Pokaz mody
	Występ orkiestry z Pruchnika
16.00	Zakończenie Pikniku

Goście Honorowi

* C.A.P. Środowiskowy Dom Samopomocy / Kąkolówka /, * Dom Dziecka nr 1 /Jarosław/, * DPS /Huwniki/, * DPS /Jarosław/, * DPS /Łańcut/, * DPS /Moszczany/, * DPS /Przemyśl – Lipowica/, * DPS /Sońnica/, * DPS /Wielkie Oczy/, * DPS /Wysocki/, * DPS dla Dzieci Zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP NP. /Stara Wieś/, * DPS Zgromadzenia Braci Albertynów /Przemyśl/, * Duszpasterstwo Osób Niepełnosprawnych w Archidiecezji Przemyskiej „ARKA” przy Parafii Bożego Ciała w Jarosławiu, * Fundacja Pomocy Młodzieży im. Jana Pawła II „WZRASTANIE” – Warsztaty Terapii Zajęciowej /Przeworsk/, * Jarosławskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, * Niepubliczny Ośrodek Rewalidacyjny-Wychowawczy /Wysoka/, * Polski Związek Niepełnosprawnych - Okręg Podkarpacki Koło Powiatowe /Jarosław/, * Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Terenowe Nr. 4 /Jarosław/, * Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym - Koło w Jarosławiu, * Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym - Koło w Rymanowie, * Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym - Koło w Brzozowie, * Schronisko im. Św. Brata Alberta /Jarosław/, * Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr. 1 /Przemyśl/, * Specjalny Ośrodek Wychowawczy nr. 2 /Jarosław/, * Stowarzyszenie Rodzin Katolickich p.w. Bożego Ciała /Jarosław/, * Stowarzyszenie Rodzin Katolickich p.w. N.M.P. Królowej Polski /Jarosław/, * Środowiskowy Dom Samopomocy – placówka PSOOU /Przemyśl/, * ŚDS /Nowa Wieś/, * ŚDS /Ustrzyki Dolne/, * ŚDS /Bachórzec/, * ŚDS /Bircza/, * ŚDS /Blizne/, * ŚDS /Dynów/, * ŚDS /Łopuszka Wielka/, * ŚDS /Pruchnik/, * ŚDS /Sieniawa/, * ŚDS /Wolica/, * ŚDS im Ks. Ludwika Palucha /Lesko/, * Świetlica „U Kolpinga” /Jarosław/, * Warsztaty Terapii Zajęciowej /Przemyśl/, * Warsztaty Terapii Zajęciowej /Ustrzyki Dolne/, * Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Caritas Archidiecezji Przemyskiej Oddział Leżajsk /Leżajsk/, * Warsztaty Terapii Zajęciowej przy SONiBP „Nadzieja /Krowica Lasowa/, * Wspólnota „Wiara i Światło” /Przemyśl/, * Wspólnota „Wiara i Światło” przy parafii NMP Królowej Polski /Jarosław/, * Wspólnota Niepełnosprawnych i ich przyjaciół „Samarytanin”.

Obsługa Pikniku HELUSZ 29 maja 2010

Recepcja: Krystyna Mierzejewska, Katarzyna Pieniążek, Małgorzata Bąk, Katarzyna Gmyrek, Aneta Mruk, Anna Petranik, Wojciech Motowidełko + **Gońcy z Oazy:** Ewa Kowal, Katarzyna Boryło, Karolina Chmielowiec, Dominika Dunecka

Kubki (do wydawania na bloczki): Adela Głąb, Barbara Wawro, Marian Trojnar

Lody: Wanda Szaro, Małgorzata Szkoruda, Stanisława Chrapek

Sklep: Lucja Rzepa, Helena Taciuch, Maria Kud, Edward Kud

Kawa: Lucyna Mizgalewicz, Piotr Mizgalewicz, Maria Mac

Herbata – kuchnia polowa: Podoficer WP, Jadwiga Fiałek (Stopa), Teresa Gilarska, Kazimierz Chrapek, Grażyna Ziółek, Alicja Żdziebko, Damian Rząsa, Marcin Rząsa, Tomasz Sopel, Mariusz Cukierda, Katarzyna Szyngiera, Joanna Sobejko

Grille: Tadeusz Bartnik, Marian Bąk, Orest Dołhań, Marian Kiper, Adam Gierczak, Marek Łakomski, Marian Boryło, Marek Michalak, Jarosław Waszczuk, Tadeusz Kowal, Czesław Gilarski, Zbigniew Grabowski, Stanisław Przeplata, Robert Rajzer, Ryszard Rusinkiewicz, Antoni Kowal, Antoni Obłoz, Eugeniusz Polak, Stanisław Płoskoń

Kiosk (do sprzedaży – kubki, widokówki, pamiątki): Józefa Zajac, Bogusława Kasprzak, Maria Kowal

Ketchup: Maria Gmyrek, Elżbieta Waszczuk, Małgorzata Machowska

Pieczyno: Janina Obłoz, Anna Brodowicz, Władysława Koziół

Drożdżówki: Helena Bartnik, Maria Dołhań, Halina Sroka, Maria Slowik

Bigos: Mariusz Gmyrek, Renata Osuch, Irena Kiper, Agnieszka Gierczak, Teresa Krępa, Jan Stopa, Renata Usowska, Katarzyna Biernat

Woda mineralna: Anna Drozd, Dariusz Drozd, Eugeniusz Przeplata, Anna Jaracz

Obsługa VIP: Barbara Bąk, Anna Gąsior, Marta Kiper, Janina Pysiak, Karolina Rupnicka, Karolina Stec, Dorota Jasiewicz, Małgorzata Buryło, Magdalena Buryło, Monika Gwóźdź

Opieka Niemców: Magdalena Bojarska

Opieka Słowaków: Tadeusz Słowik, Dawid Kruk

Pomoc dla konferansjera: Marta Jaroni, Katarzyna Piątek, Sławomir Durski, Małgorzata Michalik, Lidia Brodowicz, Agnieszka Jusiega

Służba Zdrowia – Opieka Medyczna: dr Hubert Żak, dr Małgorzata Szternal, Agata Grzebyk, Stanisława Szynal, Ewa Żurawska, Jadwiga Miller

Informacja przy bramie w Heluszu: Stanisław Łagocki, Maciej Siupik, Andrzej Hejsak, Artur Kawulka

Porządek na placu: Andrzej Szczygiel, Krzysztof Marcinkiewicz, Karol Frankiewicz, Adrian Majcher, Marcin Krocze, Michał Szpunar

Ekipa liturgiczna: Mateusz Brudniak, Krzysztof Kawulka, Bartosz Krępa, Maciej Osuch

Konkurs strzelecki: Jerzy Frankiewicz, Elżbieta Falkowska

Konkurs o ruchu drogowym: Janusz Sieradzki, Michał Kud, Mateusz Żaczek, Mateusz Szylar, Patryk Osiniak

Mini kosz: Katarzyna Załuska, Justyna Okoń, Marta Tyl, Magdalena Woźny

Rzut kółkami: Mateusz Wysocki, Dawid Rzepka, Małgorzata Kawulka, Angelika Bojarska

Rzut lotką: Nikolett Rusinkiewicz, Anna Kołaczyńska

Tunel dla dzieci: Anna Szyk, Artur Szyk, Klaudiusz Nowak, Jolanta Nowak

Ochrona: Maciej Michna, Andrzej Klak, Nazar Kaszczuk, Artur Kosmyna, Krzysztof Wałczyk, Adam Szafranec, Witek Wałczyk, Wojtek Halejcio, Patryk Kiper, Paweł Kuraś

Koordinator wyjazdu i przyjazdu autobusów: Roman Osuch

Akustycy: Tomasz Zajac

Elektryk: Marian Wasiuta, Eugeniusz Przeplata, Antoni Obłoz

Hydraulik: Jan Jasilek, Józef Sroka

Fotograf: Ludwik Biernacki

Obsługa prasowa: Henryk Grymuza

Obsługa koncertu „Jaka to melodia”: Ryszard Kędzior

Ochrona namiotów – szatni: Magdalena Urbanek, Edyta Wójtowicz, Ewelina Grabek

Ochrona sal - Dyżurni na piętrze budynku: Jagna Chronowska, Monika Korecka

Czystość w budynku i dyżur na holu: Katarzyna Pabis, Iwona Biernat, Katarzyna Iwaneczko

Czystość WC na placu: Anna Marcinkiewicz, Agata Mikołowicz, Dominika Nykiel

Ekipa do ławek i krzeseł: pracownicy Parafii, Strażacy

Porządek na drodze: Strażacy

Pirotechnik: Wiesław Grzęda

Grupa awaryjna: pracownicy parafii

Otwarta scena: Martyna Pałys, Kamila Zięba

Opiekunowie grup Gości Honorowych: DPS Zgromadzenia Braci

Albertynów - Przemyśl – Józefa Kaczorowska, Warsztaty Terapii

Zajęciowej Oddział Leżajsk - Weronika Salabura, DPS dla Dzieci

Zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP NP.- Stara Wieś – Stanisław

Staniszewski, DPS - Sośnica – Alicja Chruszczyk, Środowiskowy

Dom Samopomocy - Nowa Wieś – Urszula Konarska, DPS - Prze-

myśl-Lipowica – Małgorzata Wąsacz, Warsztaty Terapii Zajęciowej-

Przemyśl – Stanisława Mierzwa, Środowiskowy Dom Samopomocy

- Wolica – Jolanta Rubinkiewicz, Środowiskowy Dom Samopomocy

- Ustrzyki Dolne – Władysława Polak, Środowiskowy Dom Samopo-

mocy - Dynów – Danuta Fudala, Środowiskowy Dom Samopomocy

- Łopuszka Wielka – Aleksandra Chomik, DPS - Wielkie Oczy – Wanda

Balawender, Stefania Majsterkiewicz, DPS - Wysock – Kazimiera

Łagocka, Środowiskowy Dom Samopomocy - Sieniawa – Marta Krupa,

Środowiskowy Dom Samopomocy - Bachórzec – Krystyna Stopa,

Dom Dziecka nr 1 Jarosław – Barbara Cerlich, Bronisława Lich-

tarska, Środowiskowy Dom Samopomocy - Bircza – Albina Trojnar,

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym

- Jarosław – Elżbieta Mazur, Justyna Cap, Niepubliczny Ośrodek

Rewalidacyjno-Wychowawczy - Wysoka - Grażyna Żmijewska, DPS -

Łańcut – Anna Giża, Środowiskowy Dom Samopomocy - Lesko - Agata

Bojarska, Środowiskowy Dom Samopomocy - Bliżne - Edyta Stańda,

DPS - Huwniki – Ewelina Maciejowska, Polskie Stowarzyszenie Dia-

betyków - Jarosław - Dorota Sznaj, Polskie Stowarzyszenie na Rzecz

Osób z Upośledzeniem Umysłowym - Rymanów – Agnieszka Podo-

bińska-Szafran, Polski Związek Niewidomych - Jarosław - Jan Miller,

Małgorzata Kość, DPS - Moszczany – Maria Małysa, Wspólnota Wiara

i Światło - Przemyśl-Kazanów - Agnieszka Siwoń, Polskie Stowa-

rzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym - Brzozów

- Magdalena Bartoszek, Środowiskowy Dom Samopomocy - Przemyśl

- Maria Krzanowska, Warsztaty Terapii Zajęciowej - Krowica Lasowa

- Kazimiera Rygowska, Środowiskowy Dom Samopomocy - Pruchnik

- Joanna Żyła, DPS - Jarosław – Weronika Kruk, Barbara Bernolak,

Warsztaty Terapii Zajęciowej - Ustrzyki Dolne - Sabina Kalinowska,

Specjalny Ośrodek Wychowawczy - Jarosław - Aleksandra Prokulska,

Fundacja Pomocy Młodzieży „Wzrastanie” - Przeworsk - Justyna

Frankowska, Wspólnota „Samaritanin” - Jarosław - Justyna Pieszko,

Środowiskowy Dom Samopomocy - Kąkolówka - Katarzyna Kuźniar,

Stowarzyszenie Rodzin Katolickich pw. Bożego Ciała - Jarosław -

Anna Mazur, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich pw. NMP Królowej

Polski - Jarosław - Małgorzata Niemko, Jarosławskie Stowarzysze-

nie Osób Niepełnosprawnych - Jarosław - Ewa Kawulka, Świetlica

„U Kolpinga” – Krystyna Korecka, Maria Konopelska, Anna Sob-

czak, Ryszard Polkowski, Agnieszka Szpond, Schronisko im. Św.

Brata Alberta - Jarosław - Katarzyna Szewc, Duszpasterstwo Osób

Niepełnosprawnych „Arka” - Jarosław - Iwona Leja, Wspólnota

Wiara i Światło - Jarosław - Lidia Kłos, Specjalny Ośrodek Szkolno-

Wychowawczy – Przemyśl - Marzena Sadło

Grupy występujące: UFO, TAKT – Beata Turoczy, Orkiestra

z Pruchnika – Kamil Działo, Gimnazjum z Pruchnika – Jakub Stasz-

ków, Pantomima niepełnosprawnych

Ekipy specjalne: POLICJA, STRAŻ POŻARNA, POGOTOWIE

i RATOWNICY

Pilnowanie krzeseł VIP-ów i gości honorowych przed Mszą Św.:

Elżbieta Kluz, Jolanta Kisiel, Zanita Silarska, Anita Tynek, Faustyna

Wańkowicz

Maskotki: Agnieszka Krępa, Justyna Siry

Obóz rekolekcyjno-sportowy

dla dzieci ze szkoły podstawowej w Heluszu będzie w dniach

18 - 27 sierpnia

Msze św. wspólnotowe

- Krąg I św. Wojciecha + Krąg V św. Augustyna + Róża XII św. Barbary - p. Bąk
- Krąg II - św. Marka + Krąg IV św. Franciszka i Hiacynty + Chór parafialny
- Krąg III - św. Zofii + Krąg VI św. Piotra
- KSM + Zespół muzyczny
- OAZA dziecięca i młodzieżowa + wspólnota niepełnosprawnych „Samarytanin”
- Akcja Katolicka, Rada parafialna
- Koło Misyjne
- Róża VIII św. Zofii - p. Drewniak, Róża Boga Ojca II - p. Chomik
- Róża męska I św. Józefa - p. Zięba + Róża V męska św. Piotra - p. Przeplata
- Róża męska II św. Antoniego - p. Brodowicz + Róża IV św. Benedykta - p. Chomik + Róża Boga Ojca I - p. Brodowicz
- Bractwo Najświętszego Sakramentu, Róża młodzieżowa i dziecięca + Róża Boga Ojca V - M. Brudniak
- Wspólnota Biblioteki
- Róża żeńska I św. Teresy - p. Dzierża + Róża XIV św. Elżbiety - p. Balawender
- Róża II św. Marii - p. Jucha + Róża XVII św. Brygidy - p. Waszczuk
- Róża III św. Łucji - p. Rzepa, Róża Boga Ojca III - p. Wojdyło, Róża Boga Ojca XII - p. Rzepa
- Bractwo Matki Bożej Szkaplerznej, Róża IV św. Magdaleny - p. Wielgos + Róża XI św. Agnieszki - p. Staroń
- Róża V św. Anny - p. Mrozowicz + Róża Boga Ojca IV - p. Kopczacki
- Róża VI św. Faustyny - p. Szaro + Róża XVIII św. Weroniki - p. Skorupska
- Wspólnota Biblijna, Róża VII św. Jadwigi - p. Wróbel + Róża XV św. Bernadetty - p. Przeplata
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich + Grupa charytatywna
- Róża Boga Ojca VII - p. Komsza; IX Róża św. Andrzeja
- Róża X św. Moniki - p. Mazur + Róża Boga Ojca XI - p. Budzyński
- Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga + Świątlica charytatywna
- Ministranci + Lektorzy, Rodziny powołanych
- Róża VI św. Krzysztofa - p. Osuch
- Parafialny Klub Sportowy Kolping-Jarosław
- Armia Pana + Wspólnota osób zbierających składki na inwestycje
- Róża XIII św. Kingi - p. Boryło + Róża Boga Ojca VIII - p. Chomik
- Róża XVI św. Klary - p. Taciuch, Róża Boga Ojca VI - p. Płoskoń
- Dzieło Pomocy Dusiom Czyśćcowym + Dzieło Pomocy Powołaniom
- Wspólnota mężczyzn zbierających tace

I Czwartek Miesiąca - Spotkanie Bractwa Najśw. Sakramentu

I Piątek Miesiąca - Wspólnota modlitewna „Margaretka”

Świątlica „U KOLPINGA”

Kierownik świątlicy. Barbara Bąk.

Pedagog. Anna Sobczak, Maria Konopelska.

Pomoc pedagoga. Anna Welc - Kajder, Lidia Brodowicz, Lidia Przybylska, Sylwia Szwabowicz, Karolina Rupnicka, Karolina Stec, Dorota Jasiewicz.

Pedagog wspierający. Krystyna Korecka, Katarzyna Gmyrek.

Psycholog: Monika Raróg.

Korepetycje:

matematyka:

- Krystyna Korecka (środa – godz. 16:00 – 18:00),

- Maria Konopelska (poniedziałek 15:30 – 17:00),

- Aneta Zgryźniak (środa – godz. 17:00 – 18:00),

- Michał Kud (środa);

j. polski:

- Anna Welc - Kajder (co drugi czwartek miesiąca – godz. 16:00 – 17:30),

zajęcia z logopedii:

- Anna Welc - Kajder (co drugi piątek miesiąca – godz. 16:00 – 17:30);

Radca prawny:

Maria Drabik - 27 V - godz. 16.30.

Dyżury w kuchni

Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek
3 V	4 V	5 V	6 V	6 V
Świątlica nieczynna	Stażystki	M. Krupa G. Ziółek	E. Czarnecka A. Nykiel	E. Mazur E. Waszczuk
10 V	11 V	12 V	13 V	14 V
T. Krępa R. Osuch I. Kiper	Stażystki	M. Krupa M. Słowik	E. Czarnecka A. Nykiel	E. Mazur E. Waszczuk
17 V	18 V	19 V	20 V	21 V
G. Ziółek M. Potoczny	Stażystki	M. Krupa	E. Czarnecka A. Nykiel	E. Mazur E. Waszczuk
24 V	25 V	26 V	27 V	28 V
M. Krupa K. Stopa	Stażystki	Stażystki	E. Czarnecka A. Nykiel	E. Mazur E. Waszczuk
31 V				
Stażystki				

Wolantariusze - profesjonaliści prowadzący następujące sekcje zainteresowań

*s. dziennikarska:	Henryk Grymuza
*s. kulturalno-regionalna:	Jacek Hołub, Elżbieta Mazur
*s. plastyczna:	Weronika Kruk
*s. modelarska:	Jacek Kruk
*s. komputerowa:	Sławomir Durski
*s. hafciarska:	Janina Pysiak
*s. judo:	ks. Stanisław Dyndał
*s. muzyczna (gitara):	ks. Tomasz Hryniak
*s. muzyczna (schola - śpiew):	Marta Jaroni, Mateusz Wysocki
*s. tenisa stołowego:	Bogusław Czerep
*s. teatralna:	Ewa Gajewska, Danuta Fudala
*s. taneczna:	Agnieszka Szpond
*s. literacka:	Mirosław Lotycz
*s. języka niemieckiego:	Magdalena Bojarska
*s. języka francuskiego:	Janina Pysiak
*s. języka angielskiego:	Mirosław Lotycz
*s. kulinarna:	Małgorzata Bąk, Marta Jaroni

PIKNIK

charytatywny

POLSKO

29 maja g. 10.00

ARSECO
POLAND

SŁOWACKI

Helusz 2010

*z bliznim
na wójcokę*

Abp J. Michalik

W programie:

Poświęcenie Kaplicy, Drogi Krzyżowej
oraz pomnika Jana Pawła II, Msza św.

Koncert

Roberta Janowskiego

Koncert zespołu Oratorium,
zespołu ludowego ze Słowacji,
oraz gry, zabawy, biesiada kulinarna.

Zaplecze Ośrodka
na dzień przed Piknikiem

stanowiska z żywnością

P

Łąka - parking

HELUSZ

P

Łąka parking

Piknik charytatywny

bliznim z na majbankę

karetka
dodatkowy
śmietnik

recepcja

WC

tańce
szatnie
tańce
szatnie
Moda

boisko

zjeżdżalnia

pokazy
strażaków

boisko
konkurs
tor
przeszkód
na rowerze

tunel dla dzieci

budynek
główny
WC
lekarz
otłacz
orkestra

przedstawiciele grup (po 1 osobie)
DPS, świetlice
niepełnospr...

grille

WC

scena
tańce
moda

scena

scena

domki
rzut
lotką
mini
kosz
kolankami

GRY - ZABAWY

ławki

stoly

Grota

Pomnik JP II

woda
min.

ketchup
pieczywo
drożdż
bigos

most
Golgota XII

XIII

XIV

XII

I

stacje

Droga Krzyżowa

Na ścianie ołtarzowej głównymi elementami są:
krzyż z Trójcą Świętą, obraz MB Częstochowskiej,
Tabernakulum i lampy solne.

Droga Krzyżowa we wnękach kaplicy

Tył kaplicy w budynku głównym

Promujemy sport

Parafialny Klub Sportowy

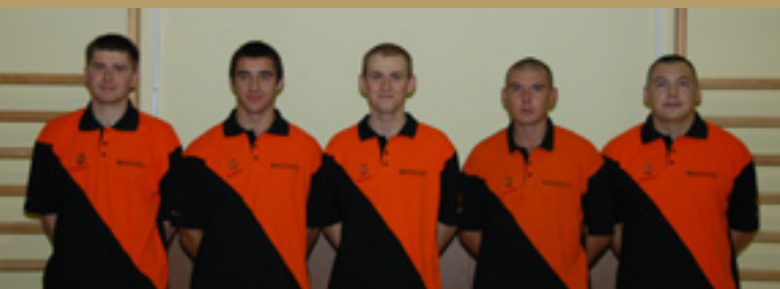
KOLPING
JAROSŁAW

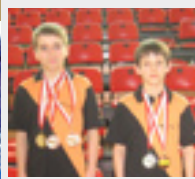
Parafialna sala sportowa za kościołem.

Drużyna I ligi zakończyła sezon na 7 miejscu. Od września rozpocznie nowe rozgrywki wzmocniona przez dwóch zawodników z ekstraklasy: Dariusza Kielba i Krzysztofa Marcinowskiego.

II liga w tym roku zajęła dobre 4 miejsce. Największe jednak sukcesy mieli zawodnicy najmłodsi.

Judo

Sekcja judo ma najwięcej zawodników, odnosi największe sukcesy zarówno w zawodach ogólnopolskich jak i w Mistrzostwach z udziałem zawodników z krajów ościennych. Niezastąpiony jest znakomity trener ks. Stanisław Dyndał.

Aktualną Mistrzynią Podkarpacia i Małopolski w strzelectwie sportowym z broni pneumatycznej jest nasza zawodniczka Małgorzata Szymczycha.

Każdego roku około 13 kwietnia uroczystie obchodzimy Dzień Katyński. W 2011 roku będziemy święcić przy pomniku na placu kościelnym dodatkowe tablice upamiętniające tragiczną katastrofę pod Smoleńskiem. Każdy może przyłączyć się do tej społecznej inicjatywy, która ma być symbolem jedności społecznej.

Ciepłe wnętrze kościoła Chrystusa Króla w Jarosławiu, zwłaszcza jeżeli jest przystrojone ładnymi kwiatami, stwarza niepowtarzalny klimat do osobistego spotkania z Panem Bogiem. W Kaplicy Miłosierdzia Bożego Chrystus wystawiony przez cały dzień w Najświętszym Sakramencie czeka, aby kształtować nasze sumienie i wyobraźnię miłosierdzia.

Świetlica socjoterapeutyczna „U Kolpinga” w obiektywie

Sekcja taneczna

Siedzibą świetlicy jest Katolickie Centrum Kultury prowadzone przez Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga w Jarosławiu.

Sekcja turystyczna

Kawiarenka

Zespół Impresja

Niektóre sekcje mają dobrze wyposażone pracownie, jak np. modelarska, plastyczna, komputerowa czy muzyczna. Wszystkie sekcje prowadzą wolontariusze.

Ośrodek Rekolekcyjno-Rekreacyjny
Stowarzyszenia Rodzina Kolpinga w Jarosławiu

